

Силабус курсу Педагогічна медіація

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність – 013 Початкова освіта
Освітньо-професійна програма – «Початкова освіта»

Дисципліна – вибіркова

Рік навчання: 2, Семестр: 4

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП

викладач кафедри освітології і педагогіки, д. філософії Андріана ШИШАК

Контактна інформація

a.shyshak@wunu.edu.ua

Опис дисципліни

Курс «Педагогічна медіація» спрямований на формування у здобувачів освіти професійної компетентності у сфері конструктивного розв'язання конфліктів у закладі освіти, розвиток навичок ефективної комунікації, емпатії, активного слухання та миротворчої взаємодії. Дисципліна покликана ознайомити майбутніх педагогів із сучасними підходами до медіації як інноваційної технології попередження та вирішення конфліктів, а також навчити організовувати шкільну службу порозуміння, впроваджувати практики діалогу, посередництва й ненасильницького спілкування у професійній діяльності. У процесі навчання здобувачі освіти опановують теоретичні засади, методичні інструменти й практичні моделі медіації, спрямовані на формування безпечного, дружнього до дитини освітнього середовища, розвиток культури миру та взаємоповаги серед усіх учасників освітнього процесу.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про сутність, принципи та технології педагогічної медіації, розвиток здатності здійснювати професійну діяльність на засадах партнерства, емпатії, діалогу й ненасильницької комунікації. Курс передбачає оволодіння знаннями та вміннями, необхідними для профілактики, діагностики й вирішення конфліктних ситуацій у закладах освіти, а також для створення ефективних шкільних служб порозуміння, здатних підтримувати позитивний соціально-психологічний клімат у колективі.

Структура курсу

Години (лек./практ.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/2	Тема 1. Поняття, сутність та роль медіації в освіті	Розуміти сутність медіації як альтернативного способу вирішення конфліктів у шкільному середовищі; пояснювати роль медіатора та сторін у процесі; характеризувати основні принципи медіації – добровільність, нейтральність, конфіденційність; відрізняти медіацію від співбесіди, переговорів чи дисциплінарного втручання; аналізувати переваги педагогічної медіації для учнів,	Поточне опитування (обговорення, практичне завдання), розробка мініпроектів, виконання тренінгового

		учителів і шкільної спільноти; орієнтуватися у законодавчій базі та нормативних документах щодо медіації в Україні.	завдання
2/2	Тема 2. Теоретичні підходи до конфлікту та причини конфліктності у закладі освіти	Визначати поняття конфлікту як соціально-психологічного явища; розрізняти типи й стадії розвитку конфліктів; аналізувати причини виникнення конфліктів серед учасників освітнього процесу; розуміти вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на конфліктність; пояснювати механізми ескалації та згасання конфліктів; усвідомлювати, як конфлікти можуть трансформуватися у системні проблеми – булінг чи агресію; розкривати взаємозв'язок між конфліктами та освітнім середовищем.	Поточне опитування (обговорення, практичне завдання), розробка мініпроєкту, виконання тренінгового завдання
2/2	Тема 3. Роль медіатора: якості, функції, етапи втручання	Описувати професійні та особистісні якості медіатора – емпатію, нейтральність, комунікабельність; визначати функції та обов'язки медіатора у шкільних конфліктах; знати етапи процесу медіації – підготовка, зустріч, переговори, досягнення угод, контроль виконання; здійснювати первинну діагностику конфліктної ситуації; розробляти стратегії втручання відповідно до етапу медіації; розуміти межі компетенції медіатора та необхідність залучення фахівців у складних випадках.	Поточне опитування (обговорення, практичне завдання), розробка мініпроєкту, виконання тренінгового завдання
4/4	Тема 4. Техніки комунікації та активне слухання в медіації	Володіти навичками активного слухання – перефразування, резюмування, віддзеркалення почуттів; ставити відкриті й закриті запитання відповідно до ситуації; розпізнавати вербальні та невербальні сигнали учасників; застосовувати прийоми підтримання емоційного контакту; створювати безпечну атмосферу для спілкування сторін; контролювати власні емоції; уникати стереотипних і некоректних висловів під час медіації.	Поточне опитування (обговорення, практичне завдання), розробка мініпроєкту, виконання тренінгового завдання
2/2	Тема 5. Умови ефективної медіації й етичні аспекти	Розуміти значення довіри, добровільності, рівності та конфіденційності у процесі медіації; дотримуватися етичних принципів і норм взаємодії; враховувати вікові особливості учнів; розв'язувати етичні дилеми, пов'язані з упередженнями чи конфліктом інтересів; організовувати прозорий і безпечний процес медіації; забезпечувати моніторинг та зворотний зв'язок після її проведення.	Поточне опитування (обговорення, практичне завдання), розробка мініпроєкту, виконання тренінгового завдання
2/2	Тема 6. Діагностика конфліктного середовища та виявлення потреб	Застосовувати методи збору інформації про конфлікти – анкетування, спостереження, інтерв'ю; аналізувати звернення, скарги та інциденти в закладі освіти; визначати групи ризику та потенційні осередки напруги; виявляти приховані конфлікти; створювати карту конфліктності школи; оцінювати ресурси освітнього середовища для подолання конфліктів.	Поточне опитування (обговорення, практичне завдання), розробка мініпроєкту, виконання тренінгового завдання
2/2	Тема 7. Організація	Розуміти структуру, функції та завдання	Поточне

	служби медіації в закладі освіти	шкільної служби медіації; формувати команду медіаторів із числа педагогів, учнів і психологів; розробляти регламент, стандарти та процедури роботи служби; організовувати навчання, супервізію й менторську підтримку медіаторів; забезпечувати взаємодію служби з адміністрацією, батьками та громадою; поширювати культуру медіації у закладі освіти.	опитування (обговорення, практичне завдання), розробка мініпроєкту, виконання тренінгового завдання
4/4	Тема 8. Методика проведення тренінгів і просвітницьких заходів з медіації	Планувати та проводити тренінги для учнів, педагогів і батьків; розробляти інтерактивні вправи, рольові ігри, симуляції, кейси; організовувати просвітницькі заходи, спрямовані на розвиток культури ненасильницької комунікації; залучати учнів до участі в клубах миру та медіаційних ініціативах; оцінювати ефективність проведених заходів і формувати рекомендації щодо їх удосконалення.	Поточне опитування (обговорення, практичне завдання), розробка мініпроєкту, виконання тренінгового завдання
2/2	Тема 9. Медіація в випадках булінгу, групових конфліктів та шкільного насильства	Розрізняти особливості конфліктів типу «агресор – жертва – спостерігач»; забезпечувати безпечні умови для проведення медіації; застосовувати фасилітативні методи роботи у групових конфліктах; комбінувати медіаційні, педагогічні та психологічні підходи; розробляти заходи з профілактики повторних проявів насильства; налагоджувати взаємодію з батьками, адміністрацією та службами підтримки.	Поточне опитування (обговорення, практичне завдання), розробка мініпроєкту, виконання тренінгового завдання
2/2	Тема 10. Оцінювання, моніторинг і сталий розвиток медіаційної культури	Визначати критерії ефективності медіації у школі; збирати й аналізувати дані про динаміку конфліктів; проводити рефлексію та коригування процедур медіації; поширювати успішні практики й досвід роботи шкільних служб порозуміння; формувати стратегії сталого розвитку культури медіації в освітньому середовищі.	Поточне опитування (обговорення, практичне завдання), розробка мініпроєкту, виконання тренінгового завдання

Літературні джерела

- Білик Н. М. Соціально-педагогічна технологія медіаторства у вирішенні конфліктів між молодшими підлітками : дис. ... канд. пед. наук (доктора філософії) : 13.00.05 / Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича; Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова; МОН України. Київ, 2017. 288 с.
- Душкова Г., Ілікчієва К., Прокопчук М. Медіація - інструмент ефективного розв'язання шкільного конфлікту. Вища школа адвокатури НААУ : вебсайт. 2021. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/mediatsiya-instrument-efektyvnogo-rozv-yazannya-shkilnogo-konfliktu>
- Концептуальні засади реформування середньої школи «Нова українська школа». URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
- Новгородський Р. Г., Пилипенко Д. В. Шкільна медіація як технологія розв'язання конфліктів у закладах середньої освіти. Наукові записки. Серія "Психолого-педагогічні науки (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя). 2022. № 1. С. 61-68.
- Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»: Наказ Міністерства економіки України № 755-21 від 19.10. 2021 р. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>
- Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної

середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»: Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 2736-20 від 23.12.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>

7. Руденський Р., Писарчук О. Реалізація фасилітаційного підходу у формуванні пізнавальної активності здобувачів дошкільної та початкової освіти. Гуманітарні студії: історія та педагогіка. 2024. Вип. 1(7). С. 79-89.
8. Створення системи служб порозуміння для впровадження медіації за принципом «рівний-рівному/рівнарівній» та вирішення конфліктів мирним шляхом у закладах освіти. К.: ФОП Нічога С.О.. 2018. 174 с.
9. Шишак А., Руденський Р., Гомотюк О. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної і початкової освіти до здійснення медіації у професійній діяльності. Гуманітарні студії : історія та педагогіка. 2025. № 1. С. 167-179.
10. Яремко О., Дзюбак С. Медіація як спосіб врегулювання конфліктів в освітньому середовищі. Актуальні проблеми правознавства. 2025. №. 2, Aug. 2025. С. 150-156.
11. Buzala O. Školská mediácia ako spôsob riešenia medzifudských sporov a konfliktov. Sociálno-zdravotnícke spektrum. Social Health Spectrum. 2021. 11. p.
12. Lawrence E. Conflict Resolution and Peer Mediation in Primary Schools. Mediation in context / ed. Liebmann M. London: Jessica Kingsley Publishers, 2000. P. 53-68.
13. Popovič Ju., Shyshak A. Resolving online conflicts of primary school students through school mediation. Acta educationis. Kraków : Avalon Sp. z o.o., 2024. No. 8. S. 22-39.
14. Vaňová M. S. Úloha školského psychológa pri príprave a supervízii rovesníckych mediátorov v základnej škole. Školský psychológ/Školní psycholog. 2019. № 20(2). P. 34-49.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів і перескладання.** Для виконання усіх видів завдань здобувачами вищої освіти і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.
- **Політика щодо академічної доброчесності.** Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу здобувач вищої освіти може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими здобувачами вищої освіти, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.
- **Політика щодо відвідування.** Відвідування занять є обов'язковим, пропуски практичних занять відпрацьовуються. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Педагогічна медіація» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	20%	20%	5%	15%
Поточне оцінювання*	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання*	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота
Середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час опитування на кожному практичному занятті з тем 1-5	Модульна контрольна робота охоплює тестові завдання (25 тестів по 2 бали кожен - 50 балів всього) та теоретичне питання (50 балів) (теми 1-5).	Середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час опитування на кожному практичному занятті з тем 6-10	Модульна контрольна робота охоплює тестові завдання (25 тестів по 2 бали кожен - 50 балів всього) та теоретичне питання (50 балів) (теми 6-10).	Оцінка за виконане завдання	Оцінка за виконані завдання

* Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений кожного практичного заняття). Пропуски практичних занять обов'язково відпрацьовуються в години консультацій, в іншому випадку вони вважаються оцінкою «0». Для здобувачів, які навчаються за індивідуальним графіком, поточне оцінювання проводиться під час консультацій та шляхом виконання завдань в системі Moodle.

** Оцінювання теоретичних питань модульного контролю відбувається відповідно до таблиці критеріїв оцінювання усної або письмової відповіді.

Оцінювання поточного опитування під час практичного заняття відбувається в обсязі 100 балів: 50 балів - за відповіді на питання для обговорення, 50 балів - за виконання практичного завдання. Оцінка за питання для обговорення виставляється відповідно до таблиці критеріїв оцінювання усної або письмової відповіді; за виконання практичного завдання - таблиці критеріїв оцінювання виконання практичного завдання під час поточного оцінювання.

Таблиця критеріїв оцінювання усної або письмової відповіді

Бали / Критерій	0 балів	1 бал	2 бали	3 бали	4 бали	5 балів
1. Повнота відповіді (усна/письмова)	Відсутня відповідь або повністю не за темою	Дуже коротка, уривчаста, не розкриває питання	Лише часткове розкриття теми, значні пропуски	Тема загалом розкрита, однак бракує важливих аспектів	Відповідь майже повна, охоплено основні аспекти	Повна, вичерпна відповідь із висвітленням усіх аспектів
2. Точність і правильність викладу (усного/письмового)	Повністю неправильна відповідь	Переважають грубі помилки	Значні неточності та спотворення понять	Загалом правильно, але є деякі неточності	Майже без помилок, є поодинокі неточності	Абсолютна правильність, наукова точність
3. Логічність і послідовність викладу (усного/письмового)	Виклад хаотичний, без зв'язку	Логіка майже відсутня, уривчастість	Послідовність мало виражена, важко простежити логіку	Є логіка, але виклад непослідовний	Логічний виклад, незначні порушення послідовності	Чітка структура, логічна й послідовна відповідь
4. Глибина розуміння	Не виявляє розуміння	Поверхневе розуміння	Обмежене пояснення, без глибини	Часткове пояснення причинно-наслідкових зв'язків	Достатнє розуміння, пояснення із прикладами	Глибоке розуміння, узагальнення, системне пояснення
5. Аргументованість відповіді (усної/письмової)	Відсутні аргументи	Аргументів мало, вони непереконливі	Аргументів достатньо, але без підтвердження	Аргументи є, але не завжди переконливі	Аргументована відповідь із прикладами	Сильна аргументація з прикладами, доказами, посиланнями
6. Застосування теорії на практиці (усне/письмове обґрунтування)	Відсутнє	Немає прикладів, лише абстрактні твердження	Наведено приклади, але недоречні	Доречні приклади, але неповні	Практичні приклади доречні та різноманітні	Теорія застосована вдало, наведено яскраві й різноманітні приклади
7. Термінологічна грамотність (усна/письмова)	Термінологія відсутня або неправильна	Використання термінів із значним помилками	Використання частково правильних термінів	Використання більшості термінів правильно, але з помилками	Коректне використання термінів, незначні неточності	Абсолютне володіння професійною термінологією
8. Комунікативні навички (усні/письмові)	Відповідь відсутня	Мовлення/ стиль незрозумілі	Мовлення/стиль малозрозумілі, є труднощі у сприйнятті	Загалом зрозуміло, але не завжди чітко	Коректне використання термінів, незначні неточності	Абсолютне володіння професійною термінологією
9. Самостійність мислення (усна/письмова)	Відсутні власні думки	Лише відтворення матеріалу	Мінімальні спроби власного аналізу	Є окремі власні судження	Помітна самостійність, власні узагальнення	Високий рівень самостійності, оригінальні ідеї
10. Вміння усно відповідати на	Не відповідає	Відповідає зі значними	Відповідь неповна, з	Загалом відповідає, але	Відповіді повні, впевнені	Відповідає впевнено,

додаткові запитання / вміння давати письмові пояснення		труднощами	помилками	з паузами чи неточностями		швидко й правильно на всі запитання
--	--	------------	-----------	---------------------------	--	-------------------------------------

Таблиця критеріїв оцінювання виконання практичного завдання під час поточного оцінювання

Бали/ Критерій	0 балів	1 бал	2 бали	3 бали	4 бали	5 балів
1. Відповідність темі та меті	Завдання не пов'язане з темою	Дуже слабка відповідність	Часткова відповідність, мета не розкрита	Загалом відповідає, але є неточності	Відповідає темі з дрібними відхиленнями	Повністю відповідає темі, мета реалізована
2. Використання цікавих методів та прийомів	Не використано	Є лише згадка без реалізації	Використано фрагментарно	Реалізовано, але неефективно	Використано вдало, проте не повністю	Цікаві методи та прийоми інтегровано гармонійно
3. Чіткість і зрозумілість виконання завдання	Незрозуміле	Дуже складне / нечітке	Частково зрозуміле	Зрозуміле, але потребує уточнень	Переважно чітко й доступне	Абсолютно зрозуміле, логічно структуроване
4. Методична доцільність	Необґрунтоване	Дуже слабке методично	Частково обґрунтоване	Є доцільність, але не повна	Методично виправдане з незначними похибками	Повністю методично обґрунтоване
5. Відповідність результатам навчання	Зв'язок відсутній	Мінімальний зв'язок	Часткове співвідношення	Забезпечує досягнення окремих результатів	Відповідає більшості результатів	Спрямоване на досягнення всіх результатів
6. Дидактична цінність	Не має навчальної цінності	Дуже низька	Обмежена	Має певну цінність	Висока дидактична цінність	Максимальна навчальна та виховна користь
7. Практична реалізація	Неможливо реалізувати	Реалізація формальна	Реалізація часткова	Може бути проведене, але з труднощами	Може бути успішно реалізоване	Легко реалізується, ефективно в практиці
8. Комунікативне оформлення	Відсутнє / незрозуміле	Дуже низький рівень	Низький, нечіткі формулювання	Достатньо зрозуміло, але сухо	Виразно, грамотно, логічно	Вільна, професійна, комунікаційно точна подача
9. Самостійність	Відсутня	Мінімальна	Часткова, з опорою на готові зразки	Виконано переважно самостійно	Висока самостійність	Повністю авторський, творчий підхід
10. Рефлексія	Відсутня	Дуже поверхова	Часткова, неповна	Є, але без аналізу	Усвідомлена, з аналізом недоліків	Глибока, аналітична, із висновками щодо вдосконалення

Оцінка за виконання завдань тренінгу - 100 балів. Під час тренінгових занять здобувач вищої освіти виконує сумарно 10 тренінгових завдань, розподілених на весь відведений для тренінгів час. За кожне тренінгове завдання здобувач вищої освіти може отримати 10 балів. Оцінювання виконання завдань тренінгу відбувається відповідно до таблиці критеріїв оцінювання виконання завдань тренінгу.

Таблиця критеріїв оцінювання виконання завдань тренінгу

Бали/ Критерій	0 балів	1 бал	2 бали
1. Розуміння змісту завдання	Відсутнє розуміння суті завдання	Завдання виконане частково, окремі аспекти не розкриті	Здобувач вищої освіти повністю зрозумів завдання, чітко і правильно відобразив його суть
2. Аргументованість і обґрунтованість виконання	Аргументація відсутня або невідповідна	Наведено загальні міркування без глибокого обґрунтування	Відповіді/рішення підкріплені фактами, прикладами, логічними доказами
3. Креативність і практична спрямованість	Відсутня новизна, рішення не мають практичної цінності	Ідеї загальні, частково практичні	Запропоновані оригінальні, реалістичні й практично застосовувані ідеї
4. Якість презентації результату (усної чи	Результат поданий хаотично, незрозуміло	Є недоліки у структурі чи подачі, але загалом	Результат представлений структуровано, логічно, зрозуміло

<i>письмової)</i>		зрозуміло	
<i>5. Співпраця та комунікація під час групової роботи</i>	Не співпрацює, ігнорує колективну діяльність	Бере участь, але з посереднім внеском у групову роботу	Активно взаємодіє з командою, підтримує дискусію, враховує думки інших

Оцінювання виконання завдань самостійної роботи здійснюється відповідно до таблиці критеріїв оцінювання мініпроектів-завдань для самостійної роботи (максимум - 10 балів за один мініпроект; як результат - 100 балів за самостійну роботу загалом).

Таблиця критеріїв оцінювання мініпроектів-завдань для самостійної роботи

Бали/ Критерій	0 балів	1 бал	2 бали
<i>1. Відповідність темі та меті</i>	Продукт не відповідає темі та меті	Частково відповідає, є неточності	Повністю відповідає темі, меті та очікуваним результатам
<i>2. Структура та логіка продукту</i>	Продукт хаотичний, без логіки	Структура є, але окремі елементи нелогічні	Продукт логічно структурований, чіткий та зрозумілий
<i>3. Дидактична цінність / навчальний ефект</i>	Продукт не має навчальної цінності	Частково сприяє навчальному процесу	Максимальна дидактична цінність, стимулює активне навчання
<i>4. Візуалізація та наочність</i>	Відсутні матеріали або наочність	Частково наочний, деякі елементи допомагають сприйняттю	Добре оформлено, візуально зрозуміло, сприяє сприйняттю
<i>5. Креативність та практичність</i>	Відсутні елементи креативності, продукт не практичний	Є елементи оригінальності, частково придатний для використання	Креативний, оригінальний, повністю готовий для практичного застосування

Шкала оцінювання здобувача освіти:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом